

Львівський державний університет внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ  
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ  
В УКРАЇНІ

Тези регіональної  
науково-практичної конференції

*16 грудня 2016 року*

Львів  
2016

УДК 34  
ББК 67.022.1  
ТЗЗ

*Рекомендовано до друку Вченою радою  
Львівського державного університету внутрішніх справ  
(протокол від 30 листопада 2016 року № 5)*

*Упорядник*

***В. К. Грищук,***

*доктор юридичних наук, професор,  
академік Академії наук вищої освіти України,  
член-кореспондент Національної академії правових наук України,  
заслужений юрист України, декан факультету № 6  
Львівського державного університету внутрішніх справ*

**Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання  
ТЗЗ в Україні: тези регіональної науково-практичної конференції  
(16 грудня 2016 року) / упор. В. К. Грищук. – Львів: ЛьвДУВС,  
2016. – 520 с.**

У збірнику подано тези доповідей, які оприлюднені на регіональній науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні», що відбулась у Львівському державному університеті внутрішніх справ 16 грудня 2016 року. Проаналізовано теоретичні та практичні проблеми сучасного стану розвитку правової системи України, а також окремі її елементи.

Для наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкого читацького загалу.

*Опубліковано в авторській редакції.*

**УДК 34  
ББК 67.022.1**

© Львівський державний університет  
внутрішніх справ

**В. Й. Кісель,**  
кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін  
(*Одеський державний університет  
внутрішніх справ*)

## **НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ**

Здійснення правосуддя є однією з найважливіших функцій правової держави, що проявляється у розгляді та вирішенні в судових засіданнях цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ.

Відповідно до ст. 15 Цивільного процесуального кодексу України [1] (надалі – ЦПК України) у порядку цивільного судочинства суди розглядають справи, що виникають з:

- 1) цивільних;
- 2) житлових;
- 3) земельних;
- 4) сімейних;
- 5) трудових відносин.

Як зазначав Є. В. Васьковський: «не всі судові справи розглядаються однаково.

Природні відмінності між ними, обумовлені ступенем складності та терміновості, характером вимог, процесуальним становищем учасників процесу, зумовлюють особливості порядку їх розгляду» [2].

Таким чином, усі справи, що підпадають під цивільну юрисдикцію суду, розглядаються ним не за допомогою єдиного уніфікованого процесу, а за певними особливими правилами, які зумовлюють наявність у цивільному судочинстві трьох проваджень: позовного, наказного та окремого.

Основним і найбільш розповсюдженим видом цивільного судочинства є позовне провадження. Правила цього виду судочинства найбільш повно визначені у цивільному процесуальному законодавстві та є, зазвичай, загальними,

тобто вони застосовуються для розгляду і вирішення всіх цивільних справ.

Разом із цим, як свідчить судова практика, велика кількість справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, фактично є безспірними, оскільки вимоги заявника ніким не заперечуються.

У зв'язку з цим, повна процедура судового розгляду не завжди є оптимальною формою захисту цивільних прав, свобод та інтересів, адже застосування формальностей позовного процесу, в усіх без винятку випадках, затягує провадження, що не сприяє оперативності судового захисту.

Особливою формою розгляду у порядку цивільного судочинства саме безспірних вимог є наказне провадження, яке, як зазначалося в юридичній літературі, з'явилося ще у Статуті цивільного судочинства 1864 р. [3, с. 491].

В українському судовому процесі термін «судовий наказ» вперше з'явився в ЦПК Української РСР 1924 р. Саме цей кодекс передбачав видачу судових наказів за безспірними вимогами про стягнення грошей або про повернення майна у порядку окремого провадження.

Зокрема, в ст. 210–219 ЦПК УРСР судовий наказ застосовувався до грошових стягнень і вимог про повернення або передачу майна та міг бути оскаржений в касаційному порядку. Але в 1939 р. видача судових наказів була виключена з компетенції народних судів [4, с. 153].

У радянському ЦПК, який був прийнятий 18 липня 1963 р. (набрав чинності з 1 січня 1964 р.) наказного провадження передбачено не було. Натомість, справи з безспірними вимогами перейшли до компетенції органів нотаріату і, як наслідок, стягнення заборгованості відбувалося на підставі виконавчих написів нотаріусів.

Із прийняттям 18 березня 2004 р. нового ЦПК України, вирішення справ з безспірними вимогами знову відійшло до компетенції суду та, на разі, регулюється розділом II ЦПК України, який має назву – «Наказне провадження».

Оскільки чинний ЦПК України не дає дефініції наказного провадження, визначимо його як вид цивільного судочинства,

що здійснюється за відсутності спору про право шляхом видачі судового наказу, та полягає у спрощеній документарній процедурі захисту майнових прав та інтересів заявника (стягувача), вимоги якого до боржника щодо стягнення грошових коштів ґрунтуються на безспірних документах.

Вичерпний перелік безспірних вимог, які розглядаються в порядку наказного провадження, міститься в ст. 96 ЦПК України.

Як і будь-який процес, наказне провадження має свої етапи. Аналіз II розділу ЦПК України дозволяє нам визначити наступні стадії (алгоритм) наказного провадження:

- вирішення судом питання про прийняття (відмову у прийнятті) заяви про видачу судового наказу (ст.ст. 96-101 ЦПК України);

- прийняття судом ухвали про відкриття наказного провадження (ст. 102 ЦПК України);

- розгляд судом заяви про видачу судового наказу (ст. 102 ЦПК України);

- оскарження боржником судового наказу в суд, який його видав (ст.ст. 105-105-1 ЦПК України: факультативна стадія);

- оскарження заявником та (або) боржником судового наказу в апеляційному суді, після його перегляду судом, який його видав (ч. 9 ст. 105-1 ЦПК України: факультативна стадія);

- видача судового наказу стягувачу для стягнення боргу (ст. 106 ЦПК України).

О. М. Великорода, здійснюючи аналіз наказного провадження, виділяє такі його ознаки:

- а) чіткий перелік підстав, за якими може бути видано судовий наказ;

- б) стягуватись можуть тільки грошові кошти;

- в) ускладнений порядок скасування судового наказу (з викликом учасників наказного провадження);

- г) можливість апеляційного оскарження судового наказу після розгляду заяви про його скасування [5, с. 35].

На наш погляд, аналіз наказного провадження дозволяє додатково виокремити ще й такі його ознаки:

1) підставою для відкриття провадження у справі є прийняття судом заяви про видачу судового наказу;

2) сторонами у справі виступають заявник (стягувач) і боржник;

3) справа розглядається у спрощеному порядку у скорочені строки. Спрощений порядок наказного провадження полягає у тому, що видача судового наказу проводиться без судового засідання і сторони для заслуховування їх пояснень до суду не викликаються;

4) за результатами вирішення справи видається судовий наказ – особливу форму судового рішення. Особливість проявляється в тому, що судовий наказ одночасно є виконавчим документом і має скорочений строк набрання законної сили;

5) за наявності визначених у законі підстав судовий наказ може скасувати той самий суд, який його видав.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що запровадження наказного провадження в судову практику зумовлене недоцільністю використання складної та довготривалої процесуальної форми позовного провадження для розгляду та вирішення безспірних вимог.

---

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–41, 42. – Ст. 492.

2. Васьковский Е. В. Гражданский процесс. Учебник гражданского процесса / Е. В. Васьковский – М., 1917 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.allpravo.ru/library/doc2472p0/instrum4301/item4367.html>

3. Куценко О. В. Порівняльна характеристика наказного провадження України та інших країн / О. В. Куценко, А. Ю. Коренчук // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 491–495 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11kovtik.pdf>

4. Колосова О. О. Наказне провадження як спрощений вид цивільного судочинства / О. О. Колосова // Право і суспільство. – 2013. – № 3. – С. 151–158.

5. Великорода О. М. Порівняльно-правовий аналіз інституту наказного провадження в країнах СНД / О. М. Великорода // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – Число 2 (21). – С. 34–39.

<b>Іванчук С. В.</b>	
Проблемні питання, що виникають під час вирішення спорів по справах, пов'язаних із набуттям, здійсненням, припиненням і захистом права власності.....	189
<b>Льків Н. В., Штангрет І. І.</b>	
Еколого-правові аспекти містобудівного законодавства.....	198
<b>Льницький О. В.</b>	
Юридичні механізми безпосереднього залучення громадян до управління у діяльності органів місцевого самоврядування.....	202
<b>Йосифович Д. І., Йосифович Н.-Л. Д.</b>	
Міжнародний досвід діяльності спеціалізованих антикорупційних органів.....	209
<b>Карпова А. О.</b>	
Співвідношення обману і зловживання довірою як способів шахрайства.....	212
<b>Кір'яков В. В.</b>	
Завдання тактики підтримання публічного обвинувачення.....	216
<b>Кісель В. Й.</b>	
Наказне провадження як процесуальний засіб захисту прав.....	221
<b>Кісіль Р.-В. В.</b>	
Домінантні концепції ідентифікації корупційного феномену в філософсько-правовій парадигмі Стародавнього Китаю.....	225
<b>Кіцул Ю. С., Бешлей У. А.</b>	
Щодо причин міграційних процесів в Україні.....	229
<b>Ковалів М. В., Хіміч А. М.</b>	
Правова охорона Конституції України.....	232
<b>Ковальчук В. П.</b>	
Наркоманія серед неповнолітніх як соціальна проблема.....	235
<b>Ковальчук О. В.</b>	
Типові сліди шахрайств, що вчиняються у сфері діяльності кредитних спілок.....	239
<b>Когут Я. М.</b>	
Превентивні поліцейські заходи в системі заходів адміністративного примусу.....	244
<b>Козак І. Б.</b>	
Характеристика договору постачання у практиці господарського процесу.....	247
<b>Кравчик М. Б.</b>	
Питання правового регулювання судового збору з споживачів.....	249
<b>Кравчук В. М.</b>	
Підстави відшкодування моральної шкоди, завданої суб'єктом владних повноважень.....	253
<b>Кузенко У. М.</b>	
Основні форми реалізації політичної функції Української держави у сфері забезпечення та захисту прав і свобод людини в умовах проведення конституційної реформи.....	261